

Recenzný posudok na predkladanú monografiu „ Finančná gramotnosť na základných školách “

Ing. Mgr. Peter Baláži, PhD.
Katedra financií
Národohospodárska fakulta Ekonomickej univerzity

Vedúci autorského tímu : prof. Ing. Rudolf Šlosár, PhD.

Finančná gramotnosť znamená schopnosť porozumieť základným finančným produktom, s ktorými sa bežne v živote stretávame a ktoré významne ovplyvňujú fungovanie našej rodiny. Prakticky každý z nás má bežný účet v banke, životnú poisťku či nejaký druh sporenia na dôchodok. Ale nie každý im rozumie. Neexistujú významnejšie rozdiely vo finančnej gramotnosti medzi mužmi a ženami, ale to neznamená, že so svojimi peniazmi zaobchádza každý rovnako. Nedostatočná úroveň finančnej gramotnosti nie je len problémom Slovákov, ale celosvetovým . Organizácia pre ekonomickú spoluprácu a rozvoj (OECD) pred niekoľkými rokmi odštartovala zaujímavé projekty pre rozvoj tejto problematiky.

Aj na katedre pedagogiky Národohospodárskej fakulty Ekonomickej univerzity sa riešitelia pod vedením Ing. Dariny Orbánovej, PhD. úspešne zhostili vypracovania predkladanej monografie v rámci projektu KEGA 493 s názvom Finančná gramotnosť na základných a stredných školách.

Predkladaná monografia sa skladá z 8 kapitol a 19 podkapitol. Kapitoly a podkapitoly sú navzájom vyvážené a sú usporiadané v logickej štruktúre. To považujem aj z hľadiska používateľa za veľmi prospešné.

Prvá kapitola pod názvom Psychologické východiská práce s deťmi v oblasti finančnej gramotnosti je z hľadiska rozsahu pomerne malá, čo je aj samozrejmé, pretože cieľom je v prvom rade kvalifikácia učiteľov a žiakov v oblasti financií. Je preto predpoklad, že táto kapitola je určená najmä pre učiteľov a pedagogických pracovníkov, ktorí v oblasti financií budú žiakov vzdelávať. Osobitne pozitívne hodnotím najmä kapitoly, týkajúce sa etiky a morálky. Je na mieste, aby každý vyučujúci upozornil žiakov, že v oblasti financií a peňazí často kráť tieto vlastnosti, či princípy osobnosti absentujú.

Druhá kapitola pod názvom Aktivizácia žiakov pri preberaní tém z finančnej gramotnosti je taktiež pomerne úzka z hľadiska rozsahu. Takisto má veľký význam z hľadiska didaktického najmä pre učiteľa. Veľmi pozitívne hodnotím časti, týkajúce sa motivácie žiakov ako aj uplatňovanie aktivizujúcich metód. Je to veľmi dôležitá úloha z hľadiska didaktického ako aj

pedagogického, aby žiaci nadobudli vedomie o predmetnej problematike ako aj jej dôležitosti. Financie, finančné operácie ako aj peniaze a peňažné operácie sprevádzajú každého z nás celý život. Z formálnej stránky ako aj jazykovej, nemám vážne pripomienky.

Tretia kapitola pod názvom Ľudské potreby a spôsoby ich uspokojovania uvádza do výkladu základných ekonomických pojmov. Je písaná ľahkým štýlom a zrozumiteľne, čo považujem za veľmi prínosné. Osobitne ma zaujala podkapitola Hospodárenie domácností. Je to oblasť tzv. rodinných financií, ktorej však spracovanie v ucelenej podobe absentuje aj v rámci SR. Preto práve túto časť považujem za veľmi vhodnú. Kapitola je ilustrovaná tabuľkami a schémami čo je z hľadiska didaktickej zásady názornosti veľmi prospešné.

Štvrtá kapitola pod názvom Charakteristika bánk a ich vybraných činností je z hľadiska rozsahu pomerne obsiahla, čo však vyplýva aj z jej postavenia v rámci predmetnej problematiky. Kapitola jasne a zrozumiteľne prezentuje aj postavenie a operácie komerčných bánk. Vyzdvihujem aj v rámci charakteristiky platobného styku a jeho foriem platobný styk prostredníctvom pošty. Tu práve často dochádza k nepresnostiam v kategoriálnom aparáte napríklad poštový poukaz – šek. Je tu jasne a zrozumiteľne podaný postup pri založení účtu v banke. Je to vec z hľadiska praktickosti veľmi užitočná. Kapitola je vhodne ilustrovaná praktickými príkladmi zo života, ako aj pedagogickými kresbami či schémami.

Piata kapitola sa nazýva Základné otázky poistenia. Je to časť, ktorá sa nesporne dotýka každého človeka už od narodenia. Kapitola jasne predkladá základnú charakteristiku poistenia, základné druhy a poistné odvetvia. Prezentuje jasne a vecne rozdiel medzi životným a neživotným poistením. Odporúčam zvýrazniť zdravotné poistenie ako aj sociálne poistenie a taktiež zvýrazniť dôsledky pri ich neplatení. Túto časť hodnotím pozitívne aj z hľadiska formálneho či jazykového.

Šiesta kapitola s názvom Práva a ochrana spotrebiteľa má skôr legislatívny charakter, čo nemení nič na jej aktuálnosti a potrebnosti. Každý človek je predsa spotrebiteľ a každý z nás má právo na kvalitný a bezchybný tovar. Kapitola jasne uvádza praktické skúsenosti zo života, ktoré sa môžu vyskytnúť bežne a často krát ani nevieme na čo máme či nemáme nárok a nevieme situáciu riešiť. Osobitne vyzdvihujem podkapitolu 6.2 Základné formy ochrany spotrebiteľa na finančnom trhu. Je to problematika špecifická avšak podvody na klientoch v tejto oblasti je v poslednom desaťročí sú dosť rozšírené. Kapitola je vhodne ilustrovaná, čo považujem za pozitívum.

Siedma kapitola pod názvom Základné otázky zamestnanosti, nezamestnanosti a daní má skôr makroekonomický charakter a zaoberá sa citlivými otázkami každého jednotlivca ako je zamestnanosť / nezamestnanosť a platenie daní. Kapitola je napísaná v logickej štruktúre.

Pozitívne hodnotím pasáž z oblasti personalistiky – prijatie do pracovného pomeru s. 121 až 124. Najviac však ma zaujalo spracovanie problematiky daní a ich platenia ako aj podávania daňových priznaní.

Pozitívne hodnotím metodický postup pri výpočte jednotlivých daní.

Kapitola v poradí ôsma pod názvom Základné možnosti využitia IKT pri zvyšovaní finančnej gramotnosti žiakov predkladá možnosti získavania informácií predmetnej problematiky najmä pomocou internetu. Pozitívne hodnotím upozornenia, ktoré autor predkladá a to najmä dôveryhodnosť informácií, oblasť ochrany a podobne. V zjednodušenej forme prezentuje jeho efektívne využitie a to aj grafickými príkladmi. Kapitola je písaná ľahkým štýlom, čo však neuberá na jej kvalite.

Zároveň chcem vyjadriť pochvalu a poďakovanie vedúcej projektu ako aj vedúcemu autorského kolektívu a všetkým riešiteľom za prácu, ktorou snád' uľahčia učiteľom základných škôl zvládať školenia žiakov v tak neľahkej oblasti ako je finančná gramotnosť.

Ing. Mgr. Peter Baláži, PhD., v.r.